

Forum Romanum Scripts

Forum Romanum Editio XXIV: Primis Supremisque Diebus 43 BC

I. SALUTATIO

Iulia Pauli: Salvete, omnes! Mihi nomen est Iulia Pauli—pro Marco Favonio nuntians—et hoc est Forum Romanum! Quid novi est hodie? Summatim praedicam: De primis supremisque diebus hodie loquemur. Audiemus primum de funere Auli Hirti, deinde de rebus multo magis felicioribus—id est, de susceptione infantis. Atque, ut semper fit, de tempestate hodierna Aulus Serenus breviter loquetur. Omnia haec—plus etiam—agentur hac editione Fori Romani. Ante omnia, autem, ecce Dictum Hodiernum!

II. DICTUM HODIERNUM

Lector: Hoc est dictum hodiernum: Omnia mutantur. (“All things change.”)

III. QUID NOVI?

Iulia: Verba notanda. Et nunc videamus quid novi sit. Ut omnes Romae iam sciunt, Aulus Hirtius Quiris leto datus est. Ego ipsa domi mortui eram ut hanc conclamationem viderem. Itaque cur non videamus quid acciderit.

IV. CONCLAMATIO

Iulia: Apud Hirtios adsumus, in atrio. Ut videre licet, ibi in lecto funebri iacet mortuus ipse, pedibus ad ianuam ut mos maiorum postulat. Atque ut videtis, atrium omnino obscurum est quod, prisco ritu, focus non iam igne lucet. Atque corpus iam lavatum toga praetexta indutum est, ut decet hominem qui honoribus amplissimis perfunctus est. Sed ecce! Ecce filius advenit ut mortuum conclamet! Taceo nunc ut melius audiatis.

Filius: “Aule Hirti! Aule Hirti! Aule Hirti, pater! “Conclamatum est!”

Iulia: Ita vero, conclamatum est. Ut mos maiorum postulat, filius patrem mortuum conclamavit. Vixit Aulus Hirtius. Difficile est credere Hirtium mortuum esse. Re vera, videor mihi modo heri cum illo colloqui. Nam Hirtius, si forte spectabatis, erat in hoc ipso spectaculo, Foro Romano, tribus annis ante, de Commentariis Caesaris loquens. Abs hoc colloquio, ecce haec excerpta:

Iulia: Immolare homines pro victimis! Horrendum! Utinam sit nobis plus temporis quod velim in primis plura audire de animalibus mirandis Hercyniae silvae...

Hirtius: ...bos unicornis cervi figura aut alces quibus sunt crura sine nodis articulisque, fortasse?

Iulia: Ita est. Alces quibus sunt arbores pro cubilibus...

Hirtius: Sunt multae aliae res quae non scriptae sunt in Commentariis de bello Gallico quod non erat Caesari occasio scribendi.

Iulia: Fortasse tute ipse, Hirti, de his rebus plura scribas et Caesaris Commentarios suscipias.

Hirtius: Egone? Nullo pacto! Profecto stultitia atque arrogantia sit hunc laborem suscipere. Constat enim inter omnes Caesaris Commentarios Rerum Gestarum Galliae elegantia superare non posse. Quam bene et quam facile atque celeriter eos commentarios Caesar perfecit!

Iulia: Ille erat vir ipse, tribus annis ante. Atque, ut nunc nos omnes scimus, Aulus Hirtius unum e libris Commentariorum Caesaris de Bello Gallico scripsit. Sed nunc, debemus ire ad forum ubi pompam funebrem exsequebantur. Adest in foro Scirtus Agitator noster qui omnia singula nobis narret. Heus, Scirte, adesne?

V. POMPA FUNEBRIS

Scirtus: Adsum, Iulia Pauli! Avete, omnes! Scirtus Agitator ab foro ipso nuntians!

Iulia: Quid agitur ibi, Scirte.

Scirtus: Pompa funebris magna agitur. More maiorum et supremis officiis populus Romanus Hirtium prosequitur. Iam vidimus—aut melius, audivimus—tubicines atque tubicines canentes quam clarissime ut etiam mortuus audire posset!

Iulia: Quae res aut quos homines iam vidisti?

Scirtus: Omnia et omnes! Si me roges, paene totus populus Romanus adest in foro.

Iulia: Sane Hirtius erat magnopere amatus apud populum Romanum!

Scirtus: Immo etiam. Romam venerunt multi ut spectent munera gladiatoria quae in honore mortui edentur, nam triginta paria gladiatorum pugnabunt. Si me rogas, apud vulgus pauci erant qui flocci faciant de Aulo Hirtio. Re vera, nec mirandum sit si quis in turba temptet surripere nummum sub lingua mortui positum!

Iulia: Si vis, Scirte, narra nobis plura de pompa funebri.

Scirtus: Narrabo. Maiores Hirtiorum adsunt—id est, homines imagines maiorum gerentes. Tota familia Hirtia adsunt atque paene omnes patres conscripti. Iam vidimus eos qui ferebant titulos in quibus inscriptae sunt res gestae mortui. Deinde erat oratio aut laudatio funebris, habita a filio.

Iulia: Et nunc Aulus Hirtius efferetur ad bustum miserabile, locus in quo mortuus erit combustus et sepultus.

Scirtus: Ita vero, familia mox donabunt Hirtium postremo munere mortis extra moenia. Omnia rite et sollemniter agentur, ut decet *nobilem* hominem.

Iulia: Sane dignum est.

Scirtus: Et sane haud ita est homini plebeio cui funus publicum huiusmodi numquam factum est. Verum dico, cum homo egens abiit ad plures, nec pompa nec laudatio funebris in foro nec munera gladiatoria umquam videbis. Immo etiam, erit funus privatum – et breve et humile – non meridiano tempore sed media nocte ubi aderit nemo qui lugeat.

Iulia: Ignosce mihi, Scirte, sed tempus est audire de tempestate hodierna, qua de causa, amabo te, finem facias loquendi.

Scirtus: Ita faciam. Plura dicam si plus temporis haberem, sed satis iam dixi. Ut dictum est in ludis scaenicis—et certe ut dicendum est de Aulo Hirtio nostro – “Acta est fabula!” Itaque, spectator bone, vive valeque et otiosus esto!

VI. TEMPESTAS HODIERNA

Iulia: Tempus est audire de tempestate hodierna. Quam ob rem, praesto est Aulus Serenus!

Serenus: Gratias tibi ago, Iulia Pauli. Si licet mihi pauca, cum iam fulvus cinis atque ossa fuero, spero talem pompam funebrem et tale funus publicum mihi futurum esse! Et in sepulcro meo sit incisum hoc elogium: “Hic iacet Aulus Serenus, homo inter homines. Nullas nisi serenas horas numeravit!” Sed tamen, videamus quaenam sit tempesta hodie. Caela nubila sunt hodie, ut decet

pompam funebrem. Re vera, totam per Italiam caela etiam sunt nubila: praesertim in Etruria et in Latio atque in Campania. Ventosum est totum per Mare Internum (aut, ut dictum est, “Mare Nostrum”). Re vera, ventorum vi agitantur mare Tuscum et Adriaticum atque Mare Aegaeum. Cavete, nautae! Si quis sit navigaturus ad insulas Maris Interni, caveat diligenter. Caveto si iter tibi sit ad Sardiniam et Corsicam, aut ad Siciliam aut Cretam aut Rhodum. In Asia et Aegypto, autem, nil nisi nubilum. Sed in Hispania et Lusitania, sol paulum lucet. Etiam sol lucet paulum in Gallia, ubi Aulus Hirtius ipse cum Gaio Iulio Caesare bellum Gallis intulit. At vero, fuit Iulius Caesar atque nunc fuit Aulus Hirtius. Itaque, ut fortasse Valerius Catullus poeta diceret, “atque in perpetuum, Hirti, ave atque vale!” Levis sit tibi terra! Sed tamen, iam satis est. Aulus Serenus sum atque spero caela sint vobis valde serena!

VII. SUSCEPTIO

Iulia: Gratias, Serene. Noster Marcus Favonius domi est quod hodie fiet susceptio. Et vos omnes invitati estis! Iam satis est de vitae exitu, cur non loquamur de vitae initio! Nata est infans genti Favoniae. Itaque eamus nunc domum Marci Favoni ut hanc susceptionem spectemus! In atrio nunc sumus, domi Marci Favoni. Mater pupam ad patris pedes iam posuit. Et nunc, si paterfamilias pupam suscipiat, filia familias haec erit. Spectemus quid fiat! “Suscepit! Suscepit! Paterfamilias pupam suscepit. Haec pupa mox ‘Favonia’ nominabitur. Feliciter Favoniis!

VIII. VALEDICTIO

Iulia: Omnia ergo rite et sollemniter sunt acta. Ad summam, spectatores, hodie vidimus et exitium vitae et initium vitae. Supremum officium in Aulum Hirtium peractum est, atque, ne simus omnino tristes, noster Marcus Favonius paterfamilias Favonillam suscepit. Unum maestum et triste, alterum laetum et felix. Sane ita est vita; nec sine causa dictum est “Omnia mutantur” Aliquis mortuus est, aliquis natus: re vera, omnia mutantur. Totum ergo est ad hanc editionem Fori Romani. Gratias summas agimus et vobis feliciter eveniat. Valete omnes!